

Artikelarkiv Arvesølv 2009

Et 10-års jubilæum

af Svend Ove Edvardsen

I marts i år var det 10 år siden, Lokalhistorisk Forening blev genoplivet efter mange års tornerosesøvn. Genoplivning er det rigtige ord, for faktisk stiftedes foreningen i 1978. Dengang som nu var foreningen og dens funktion tæt knyttet til skabelsen og udviklingen af det lokalhistoriske arkiv, så her i jubilæumsåret er det vel tiden at studere, hvordan det hele begyndte og hvad der lå bag.

Efter kommunalreformen i 1970 blev der centralt og lokalt taget initiativer til at hindre at de tidligere sognekommuners arkivalier gik tabt. Det førte til, at der mange steder blev oprettet nye lokalarkiver og foreninger. I 1972 fik Munkebo Kommune en sådan henvendelse, og i samarbejde med overbibliotekar Gerd Ejlertsen skulle man så arbejde på at oprette et arkiv i Munkebo. Et konkret forslag fra sidstnævnte til kommunen i marts bar frugt, for i april 1973 havde arkivet fået sin første vedtægt og var dermed søsat. Det var iflg. Gerd ved at være sidste udkald.

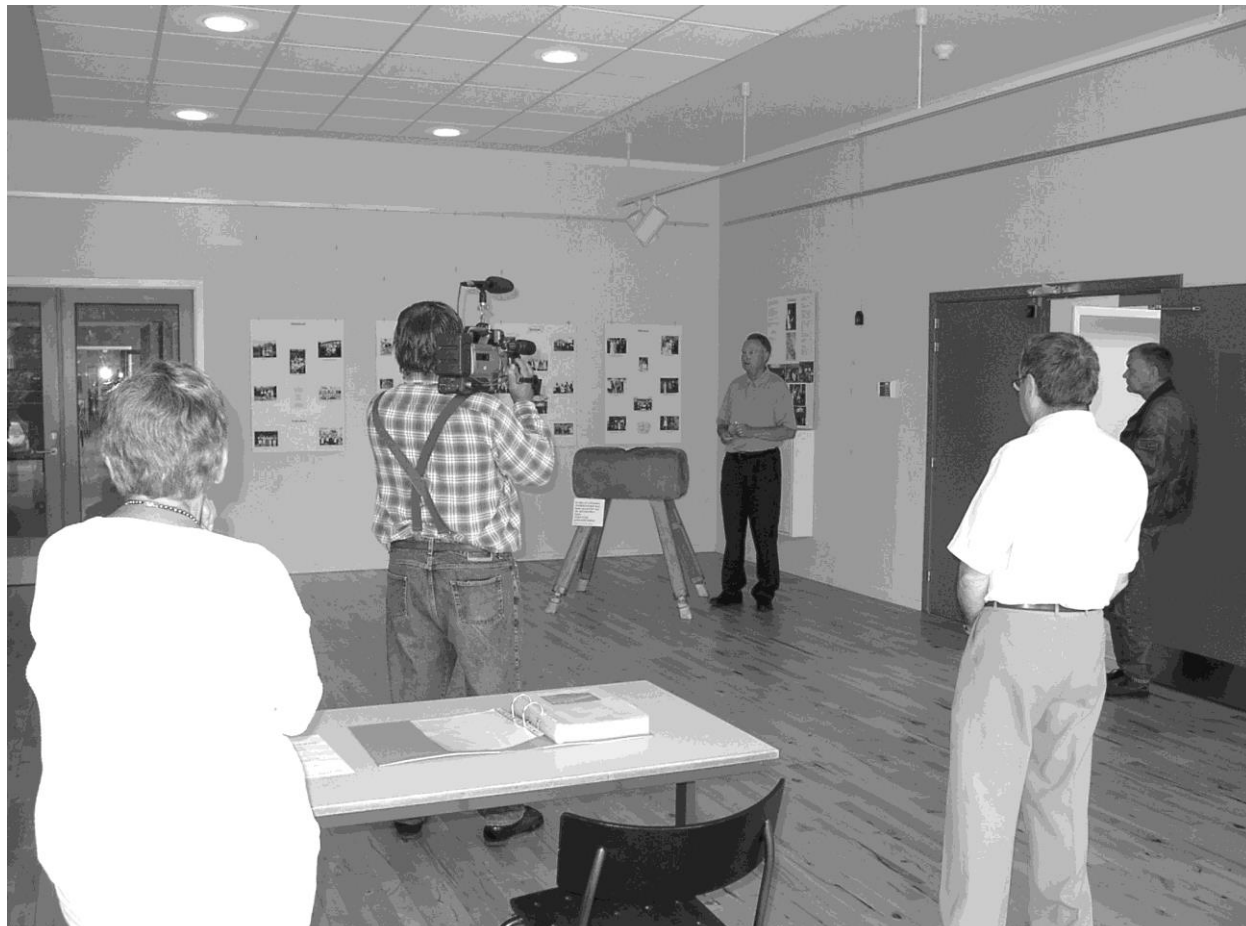
I 1977 modtog arkivet en henvendelse fra Dansk Historisk Fællesforening med opfordring til at indsamle foreningsarkiver. Det blev startskuddet til den første lokalhistoriske forening, idet der blev indkaldt til stiftende generalforsamling den 22. september. Tanken var, at det ville kunne få sat gang i arbejdet med at indsamle endnu flere arkivalier end dem der hidtil var afleveret på givernes eget initiativ. Der mødte 13 personer op, "tilflytterne" var i overtal, men det resulterede ikke i nogen forening.

En af deltagerne var Morten Eriksen, som husker de mange møder i den følgende tid: Der gik megen tid med snak – der var jo mange som intet anede om lokalsamfundet og nye deltagere skulle have historierne gentaget – men det lykkedes dog at samle oplysninger om ganske mange foreninger og få lavet bandede interviews med en del ældre mennesker. Specielt gårdejer Anker Jeppesen, Dræby, var her meget ihærdig. Men på et tidspunkt modnedes tanken om en forening, og på en stiftende generalforsamling 24. august 1978 så den dagens lys. Der var en del debat om vedtægterne. Det oprindelige forslag lagde op til en traditionel foreningsstruktur, med formand, bestyrelse og generalforsamling. Det syntes en af deltagerne, SF'eren Poul Skrøder, var noget pjat. Generalforsamlingen blev til "årsmøde", og i stedet for formand og bestyrelse skulle arkivets leder, dvs. bibliotekaren, fungere som sekretær og være administrativ leder af foreningen.

De følgende år blev ikke nogen succes. Af et avisnotat 4. oktober 1979 tales der om "en lille tapper skare" på 15 medlemmer og området "ansås for støvsuget" for historisk materiale. Det sidste kom jo heldigvis ikke til at holde stik, men frem til 1989 er der ingen omtale af foreningsaktivitet i den lokale presse, og både arbejde og mødeaktivitet gik i stå. Morten Eriksen husker dog en enkelt begivenhed: En fotoudstilling af nogle af de indsamlede gamle fotos på Svishaveskolen i forbindelse med en emneuge der. Sognets ældre skulle på initiativ af Inga Winther Andersen fortælle om og bese disse billeder, og arkivet havde derfor købt lidt kaffe

og brød. Men der kom busfulde af ældre og man måtte køre i rutefart til bageren efter mere brød og kaffemaskinen gik på højtryk.

Da foreningen igen dukker op i de lokale avisspalter i 1989, er det den nye sognepræst, Bodil Greve Schmidt, der "genopliver" foreningen. På et "møde" – det fremgår ikke om der var tale om en generalforsamling – vælges en bestyrelse, så nu har man formelt 2 foreninger med samme navn. Da den gamle forening reelt var visnet bort, var der vist ingen protester i den anledning, men det skulle vise

Formanden Jens Christian Nielsen åbner gymnastikudstilling i 2002, mens Poul Erik Christoffersen filmer til lokal-TV.

sig, at den nye heller ikke kunne holde dampen oppe.

Aktiviteterne omkring lokalarkivet foregik stadig på et ret lavt blus, og derfor blev der på et møde i marts 1996 med borgmester Palle Hansborg-Sørensen oprettet en styregruppe, som skulle koordinere arbejdet i arkivet. På senere møder indkaldt af børne- og kulturchef Hans Jantzen blev der aftalt en organisation med 5 arbejdsgrupper under styregruppen med følgende arbejdsområder: Oldtiden, landbrugsjubilæet, perioden 1780-1920, perioden 1920-1960 og Minibyen. Registreringsarbejdet i arkivet ville man satse på at få udført af en puljefjob-person tilknyttet biblioteket.

I forbindelse med Fjordens Dag den 14. september 1997 blev der afviklet et større arrangement på Skovgård med udstilling og forskellige aktiviteter med fokus på 200-års jubilæet for landboreformerne, og i januar 1998 udgav Dræby Beboerforening et hæfte om Dræby, hvorfra det overskydende billedmateriale blev vist på en udstilling på biblioteket og senere indgik i lokalarkivet, men nderover var der ikke stor aktivitet i arbejdsgrupperne.

Foreningens største "tilløbsstykke" var Tormod Tønnesens foredrag om Kertemindebanen i 2003. Ca. 130 deltagere mødte op.

I løbet af 1998 blev det fra flere sider konstateret, at arbejdet omkring lokalarkivet ikke forløb tilfredsstillende, og efter nogle møder med op til 45 deltagere blev der nedsat en enkelt arbejdsgruppe med 12 deltagere. Heraf blev udpeget tre kontaktpersoner med Jens Christian Nielsen som "tovholder". Denne gruppe skulle tage sig af arbejdet i arkivet og samarbejde med andre lokalarkiver i området. Den må betragtes som et kompromis mellem styregruppen og en egentlig lokalhistorisk forening, som der ikke kunne opnås enighed om.

I midten af 1998 ophørte ansættelsen af puljejob-personen i arkivet, og medlemmer af arbejdsgruppen påtog sig derefter det manuelle registreringsarbejde efter en introduktion fra Gerd Ejlertsen. Ved juletid sendte gruppen en hilsen til borgmesteren bl.a. med et ønske om at få bevilget penge til indkøb af det elektroniske registreringssystem *Arkibas*, som var udviklet af SLA (Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver), og som allerede blev brugt af mange arkiver. Borgmesteren svarede med en telefonopringning til "tovholderen" med en forespørgsel om prisen på *Arkibas* – det virkede positivt!

Ønsket om en egentlig lokalhistorisk forening spøjte stadig. Arbejdsgruppen havde ingen økonomiske ressourcer til rådighed, og da det fra flere sider forlød, at det var lettere for en forening at søge midler, blev det besluttet endnu en gang at prøve at genoplive den gamle forening. Det skete på et møde den 11. januar 1999, hvor det blev aftalt hurtigst muligt at indkalde til et stiftende møde.

Genoplivningsmødet blev holdt den 9. februar, hvor man aftalte at benytte de gamle vedtægter for "Lokalhistorisk Forening for Munkebo og Dræby" med en-

kelte rettelser. Disse vedtægter var lidt specielle, idet de ikke indeholdt begreberne generalforsamling, bestyrelse og medlemmer. Arkivlederen var både foreningsleder og sekretær, og i stedet for medlemmer taltes om mødedeltagere.

Det blev aftalt, at den egentlige nyoprettelse af foreningen skulle finde sted ved et møde den 8. marts 1999, hvor vedtægterne blev vedtaget og en ledelse blev valgt: formand Jens Christian Nielsen, kasserer Gerd Ejlertsen og sekretær Svend Ove Edvardsen. Vedtægterne omfattede ikke betaling af kontingent, og de 17 fremmødte blev betragtet som medlemmer og opstillet i foreningens første "medlemsliste", som blev vedhæftet referatet fra mødet.

I løbet af 1999 var der ret stor aktivitet i arkivet. Efter en forespørgsel havde firmaerne Jøni og Persolit foræret arkivet et antal skriveborde og nogle reoler, og ved hjælp af et tilskud fra kommunen på 6000 kr. kunne der indkøbes en stålreol til arkivkasser. Med disse møbler og noget inventar fra det gamle sognerådslokale blev arkivet indrettet ganske hyggeligt.

Der blev også efter behov udsendt et medlemsblad *Munken* med informationer fra foreningen, og i sommerens løb blev der arrangeret udflugt til Dræby Fed og Tornø. I september blev det første arrangement med en fortæller afholdt. Det var Ellen Brorsen, der fortalte om sine erindringer fra det gamle Munkebo. Og endelig i oktober deltog foreningen i en husmandsudstilling i Toldboden i Kerteminde med materiale om Trællerup-kolonien.

De første arrangementer foregik i arkivlokalet i kælderen, men ret hurtigt måtte vi af pladshensyn flytte dem til et andet lokale i kælderen, som ellers blev brugt til bibliotekets børnefilmforestillinger. Først i løbet af 2002 blev arrangementerne flyttet op i det store mødelokale bag biblioteket, der var meget bedre til mødeformål end kælderlokalerne.

Som nævnt ovenfor havde borgmesteren ved juletid i 1998 stillet i udsigt, at der kunne bevilges penge til indkøb af registreringssystemet *Arkibas*. Det blev en realitet i løbet af 2000, hvor arkivet fik stillet to PC'er fra biblioteket til rådighed, og der blev bevilget ca. 23.000 kr til indkøb af det DOS-baserede *Arkibas*-system fra SLA. Det var en meget stor hjælp ved registreringsarbejdet, da man i dette system kun skulle indtaste registreringen én gang, medens man i det manuelle system skulle udfylde flere kartotekskort. Samtidig gav systemet væsentligt forbedrede søgemuligheder.

Foreningens vedtægter fra 1999 havde som tidligere nævnt en lidt speciel udformning. Ved årsmødet i januar 2001 fremlagde ledelsen derfor et forslag til ændring af vedtægterne, så der blev tale om en mere regulær foreningsstatus med generalforsamling, bestyrelse og kontingent. Forslaget blev positivt modtaget, og det blev aftalt, at der snarest skulle indkaldes til en ekstraordinær generalforsamling. Denne fandt sted den 8. februar 2001 med 35 deltagere. Det blev her besluttet, at de foreslåede vedtægtsændringer skulle indføres, hvilket betød, at foreningen herefter skulle afholde ordinære generalforsamlinger hvert år i januar med fastlagt dagsorden og valg af en bestyrelse med mindst tre medlemmer, og der blev vedtaget et årskontingent på 50 kr./husstand. Den hidtidige ledelse fortsatte som ny bestyrelse.

I 2001 fortsatte arbejdet med registrering i *Arkibas*, og efter at have fået en ret kraftig PC som gave fra Lindøværftet, var kapaciteten tilstrækkelig til den efterhånden ret store datamængde, som krævedes for ca. 300 arkivfonds og næsten 1500 billeder. Medlemstallet var ved slutningen af året vokset til 64, og da økonomien med den indførte kontingentbetaling nu var forbedret væsentligt, blev det besluttet at udgive et årsskrift, som fik navnet *Arvesølv*.

Medlemstallet steg fortsat kraftigt. Ved udgangen af 2002 var der 112 medlemmer, og foreningens økonomi var ret god. På generalforsamlingen i januar 2003 ønskede Jens Christian Nielsen ikke genvalg som formand, og som ny formand blev valgt Morten Eriksen. De to øvrige bestyrelsesmedlemmer blev genvalgt.

I december 2002 fik arkivet internetadgang via bibliotekets server, og i løbet af 2003 fik foreningen oprettet en længe ønsket hjemmeside med generel information om foreningen og om kommende arrangementer. Det var efterhånden blevet en fast praksis med 8 arrangementer om året.

I slutningen af 2004 var SLA ved at være færdig med en meget langvarig udvikling af en ny Windows-baseret udgave af *Arkibas*, kaldet *Arkibas 4*, som fungerede via internettet og kørte på en fælles server placeret i Vejle. Det ville medføre en væsentlig større datasikkerhed, da der dagligt ville blive kørt backup af systemet, og på længere sigt ville det give mulighed for, at man kunne kigge i registreringerne hos alle tilsluttede lokalarkiver.

Kommunen var positivt stemt for at bevilge tilslutning til det nye system, så i foråret 2005 foretog vi en tilretning af data i det gamle *Arkibas*, så der kunne foretages en automatisk konvertering til *Arkibas 4* i løbet af året. Desværre medførte nogle personalemæssige problemer hos SLA, at konverteringen blev kraftig forsinket, og vi blev først koblet på *Arkibas 4* i juli 2006. Efter en prøveperiode skete den endelige konvertering den 16. oktober 2006.

Foreningens medlemstal steg stadig. Ved udgangen af 2004 var der 155 medlemmer. Aktiviteten var også fortsat høj med 8 arrangementer om året, og heriblandt nogle ret omfattende udstillingsarrangementer. I 2003 en luftfotoudstilling,

*Kødmad, kål og hjemmebrygget øl på bordet ved madaf-
tenen i november 2007*

ling, i 2004 en udstilling om værftet, "Da svanerne fløj mod øst", arrangeret i samarbejde med Lindøværftet og nogle tidligere ansatte, og i 2005 en stor udstilling om Munkebo Kommunes historie, "Fra sognekommune til storkommune", i anledning af Munkebo kommunes ophør. Ved juletid 2005 påbegyndtes en ny tradition i foreningen, idet der blev arrangeret en aften med spisning af egnsretter, "Fynsk Awten" blev den kaldt det første år. Nogle aktive damer i foreningen tog initiativet og stod for arrangementet, som siden har været

ret en meget populær årlig begivenhed.

På generalforsamlingen i 2006 blev det vedtaget at forhøje årskontingentet til 60 kr. med virkning fra 2007, og i løbet af de sidste par år har medlemstallet ligget ret fast på lidt under 200. I 2006 fik vi en tiltrængt forbedring af arkivet, idet dets areal blev udvidet til det dobbelte, da det blev muligt at inddrage et tilstødende lokale, som hidtil havde været benyttet af dagplejemødrene. I august samme år medførte en påsat tagbrand i biblioteket, at der trængte vand fra slukningen ned i arkivet. Men heldigvis skete der kun minimale skader på et par op-hængte billeder.

Arbejdet i arkivet udføres på den ugentlige åbningsdag af en halv snes aktive medlemmer, både indfødte munkebejsere og tilflyttere. De indfødte har naturligvis det fortrin, at de kender mange af de personer og hændelser, som registreres i arkivet.

For dem af os der ikke er indfødte, har arbejdet i arkivet og foreningen været en rigtig god adgangsbillet til at komme lidt ind under huden på sognet og dets befolkning. Men det er som at lære et fremmedsprog: Uanset hvor meget man arbejder med det, kan man ikke komme helt ud i krogene, hvis man ikke er indfødt. Vi lærer aldrig de indviklede slægtsforhold og de mange øgenavne til bunds. Men med god hjælp af en masse mennesker, der kommer som gæster i arkivet, og som man ellers ikke ville have stiftet bekendtskab med, har der dog heldigvis lejret sig en del.